

Actieplan Bos en Hout

Het tijdens de Nationale Klimaat-top in Rotterdam gelanceerde *Actieplan Bos en Hout* bepleit de aanplant van 100.000 hectare extra bos in Nederland de komende dertig jaar. Heel mooi vond ik het idee van de zogenaemde energiebossen. 20.000 hectare zouden bossen moeten worden waarin verschillende functies worden gecombineerd: naast houtproductie ook energie-opwekking (windenergie), recreatie en biodiversiteit. Iedereen zal daar toch wel voorstander van zijn. Het is immers een prachtig voorbeeld van *triple P*, maar ik vraag mij toch af of dat allemaal wel makkelijk planologisch-juridisch valt in te passen. De ruimtelijke ordening in dit land werkt immers van oudsher met plankaarten en een gebied krijgt daar een bepaald kleurtje: lichtgroen, donkergroen, rood, blauw. In heel Nederland heeft ieder kaveltje een primair kleurtje. Dubbelbestemmingen, gemengde kleurtjes en/of arceringen; het kan allemaal in theorie misschien wel, maar in de gemeentelijke bestuurspraktijk zal men toch eerder de voorkeur hebben voor traditionele ééndimensionale bestemmingen, zo weet ik uit eigen ervaring. Lekker makkelijk, ordentelijk en overzichtelijk.

Het centrale document in het ruimtelijke ordeningsrecht is nog altijd het bestemmingsplan met zijn daarbij behorende kleurenkaartjes met vaak enkelvoudige bestemmingen. De opvolger van het bestemmingsplan heet in de komende Omgevingswet het *omgevingsplan* en iedereen roept dat daarin afgerekend zou worden met die hardnekkige Pavlov-reactie van enkelvoudige bestemmingen. We gaan straks werken met 'functietoedelingen' in plaats van 'bestemmingen'. Die functies zouden breder zijn dan die bestemmingen en bovendien kunnen er in het omgevingsplan ook nog omgevingswaarden, regels voor activiteiten en beoordelingsregels voor afwijkactiviteiten worden vastgesteld. Ik moet het allemaal nog zien of er aldus veel gaat veranderen. Ik ben bang dat er op menig gemeentehuis toch weer

gauw wordt teruggegrepen op die vertrouwde enkelvoudige bestemming of hooguit soms eens een dubbelbestemming. Een schone taak dus voor de provincie om toch die meervoudige functiecombinatie in zo'n energiebos via de nieuwe Omgevingswet planologisch mogelijk te maken en van dwarsliggende gemeenten af te dwingen. Dat kan middels algemene instructieregels aan gemeenten in de provinciale *Omgevingsvergunning* of via een *instructiebesluit* voor een concreet gebied (rechtsoptvolger van de huidige proactieve aanwijzing). Of via een provinciaal bestemmingsplan (PIP, provinciaal inpassingsplan), dat onder de naam *projectbesluit* ook weer terugkeert in de Omgevingswet. U merkt dat de oude vertrouwde planologische instrumenten gewoon weer terugkeren in de nieuwe wet, zij het onder een ander naampje. Dat geldt ook voor het paardenmiddel van de *reactieve aanwijzing*: de schrik van iedere gemeente die zijn ontwerp-bestemmingsplan alsdan geblokkeerd ziet door een brief van de provincie. Die provinciale bevoegdheid blijft ook na 2019 bestaan en heet dan *reactieve interventiebevoegdheid*.

Kortom, net zoals nu het gemeentelijk bestemmingsplan zal ook straks het gemeentelijk omgevingsplan de kern van het ruimtelijk bestuursrecht zijn. Maar de provincie behoudt zijn bekende (bij)stuuringsinstrumenten en zou die inderdaad ook voor energiebossen kunnen inzetten. Ik ben bang dat dat niet zelden zal moeten gebeuren, want ik zie nog niet goed in dat die zogenaamd bredere 'functietoedeling' overal ten gemeentehuis zoveel breder en multifunctioneler zal worden ingevuld dan de traditionele bestemming met zijn kleurtje op de plankaart. Misschien hadden we de plankaart gewoon moeten verbieden....of liever gezegd die primaire kleurtjes daarop.

Fred Kistenkas
Wageningen University & Research

Op naar de Vereniging Natuurevenementen?

In het vakblad van oktober 2016 las ik met interesse de bijdrage van oud-collega Walter de Wit over de beheervisie voor het Nationaal Park Veluwezoom. Ik heb daar een paar professionele voetstappen liggen, vandaar.

Walter geeft terecht het door elkaar halen van natuurlijkheid en biodiversiteit aan. Er speelt denk ik ook nog iets anders, en dat is de stabiliteit of consequent van het beheer naast het gericht zijn op het ontvangen van zoveel mogelijk mensen.

In de Nederlandse bosbouw is er geen echte traditie zoals in een bosbouwland als Duitsland. Het beheer wordt niet echt doorgegeven en laat ruimte voor, als er nieuwe inzichten komen zoals begrazing als sturing, dat dan ook moet, snel en overall, ook in bosreservaten. Daar waar vanaf 1921 in het zuidelijk deel van 't Asselt geen ingrepen hebben plaatsgevonden (behoudens het naar ik meen verwijderen van lariks in begin 80-er jaren), wordt wel begrazing ingevoerd, hetzelfde geldt voor de Imboschberg (bosreservaat vanaf 1968). Vraag die gesteld moet worden is, of de (gewenste of veronderstelde) invloed van die beheersmaatregel op weegt tegen wat we ervan kunnen leren het bos, de natuur, zijn gang te laten gaan, nog afgezien van de wetenschap dat begrazing uiteindelijk wel het bos om zeep kan helpen. Zal zijn gebeurd mag ik hopen, maar in vermoed dat er in hoofdzaak is gedacht dat er een natuurlijk landschap of nagenoeg natuurlijk landschap mag of moet komen. Een nieuwe beheerder, vaak een nieuw beleid, eufemistisch te omschrijven als een nieuwe laag in het landschap. Wat een groot goed zou zijn voor de Nederlandse natuurbescherming (en bosbouw): maak eens iets af, ook als het besluit ooit was "blijf er vanaf".

Inderdaad vergt dat altijd een door-dachte overdracht van het beheer, het doorgeven van het inzicht wat de vastgelegde maatregelen (in de opstandslegger of digitaal) voor invloed hebben gehad, inclusief

klapstoel beheer. Dan moet wel het personeelsbeleid daar op zijn geënt en ingericht; de keuze van de opvolger (die lang wil, kan en zal blijven) en opleiden van opvolgers, is dan belangrijk zo niet essentieel.

Belangrijk is wat de plaats is van de recreatie in een Nationaal Park is. Inderdaad New Delhi 1969: "... Tenslotte dient een Nationaal Park open te staan voor bezoekers, echter onder speciale voorwaarden. Het natuurbehoud prevaleert boven recreatiebelangen! Nationale Parken hebben dus altijd een natuurlijk karakter.". Of, in J&JT, is recreatief medegebruik is mogelijk als het niet ten kosten gaat van natuur en landschap.

In dat licht is de opsomming van activiteiten in 2016 van Walter illustratief. En dat is niet het eind. Van de huidige beheerder heb ik begrepen dat men alle mensen die willen komen, wil ontvangen. Ja, dan wordt je behoefte aan parkeergelegenheid steeds groter en moet je maatregelen nemen om bezoekers op te vangen, te eten te geven, en maatregelen nemen ter geleiding van de bezoekersstromen.

Als populariteit leidend is voor een Nationaal Park of als populariteit het gevolg is van de titel nationaal Park, zijn er twee mogelijkheden: Einde Nationaal Park of met gezond verstand invulling geven aan bezoekmogelijkheden.

In het geval van het Nationaal Park Veluwezoom kan het dan toch niet zo moeilijk zijn om een zodanige inrichting en toegang te creëren dat bezoek alleen mogelijk is na betaling, dan kun je de stroom reguleren. Vergt wat overleg en afspraken met de gemeente over de openbaarheid en eigendom van de wegen, overleg recreatiebedrijven, aanwonenden enz., moet te doen zijn met het voorbeeld Nationale Park Hoge Veluwe voor ogen. De natuurbescherming heeft voor grotere uitdagingen gestaan.

Als je als natuurbeschermingsorganisatie kiest voor je primaire doelstelling, hoeft je geen Vereniging Natuurevenementen te worden!

Rob Koekkoek